

Titel: BREV

Citation: "BREV", i *Fra den anden Side - Nogle breve fra Amerika*, Gyldendalske Boghandel, s. 99. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001956726-000-shoot-L0019567260000011.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: *Fra den anden Side - Nogle breve fra Amerika*

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

GENNEM CALIFORNIEN

Hvor de gamle, missionerende Munke i sin Tid opslog deres Boliger, kan man være vis paa, at der er smukt og godt at være. Om deres gejstlige Virksomhed har været til saa stor Velsignelse for den oprindelige Befolkning, som de selv tror, er jeg ikke kompetent til at bedømme, men at de har været uvurderlige Pionerer for kommende Slægter af Bade-Hôteliers, er udenfor al Tvivl.

Det er ogsaa dem, der har opdaget den kaliforniske Stillehavskyst, der sikkert er en af de vidunderligste Landstrækninger i Verden. Langs Stranden, lige fra San Francisco til San Diego, ser man endnu gamle Klostre, Missioner, som de her kaldes, malerisk anbragte op ad Bjergsiderne, i deres spansk-mexikanske Stil, med klinede, graagule Adobé-Mure og Søjlegange, og røde Tegltage af de karakteristiske, krøllede Sten, der ser ud som gennemskaarne Drænrør.

Nogle af disse mange Klostre er nu forladte og staar kun som Minder om den Tid, da den gode Padre Junipero Sirra landede paa Kysten ved Monterey, plantede Korset for de forbavsede indianske Fiskere og grundede de første Missioner, San Carlos Borromeo og Carmel-Missionen. Andre er endnu beboede s. 100af beskedne, flittige og oplyste Franciskanermunke, der pløjer den Smule Jord, de har tilbage af fordums udstrakte Besiddelser, dyrker deres frodige, smaa Haver, passer deres Grave og virker for det Samfund, de tilhører. Katolicismen er vidt udbredt over hele Amerika. Men de Indfødte, som Munkene kom for at forbedre og oplyse, er forsvundne fra deres dejlige Kyster. De er det eneste Folkeslag, som ikke findes her. Og Kulturmissionen er overtaget af de mægtige Turisthoteller, der vel ogsaa forstaar Tidens Krav bedre end de smaa, fattige Franciskanerklostre.

Hvad der gør denne Kyst saa enestaaende tiltrækkende, er ikke alene dens Skønhed, der staar paa Højde med, om den ikke overgaar Middelhavs-Rivieraens, heller ikke dens Vegetation, skønt den er vidunderlig frodig, svulmende og rig. Det er med ét Ord dens Klima. Det kan ikke nægtes, at der ved Middelhavsrivieraen er for varmt om Sommeren og for koldt om Vinteren. Sæsonen er Foraarstiden. Ved den kaliforniske Stillehavsriviera er der ingen Sæson, eller rettere, der er Sæson hele Aaret igennem. Jeg har kun været der i Januar. Da blomstrer Roserne, store, brogede Sommerfugle flagrer om langs Stranden, hvor Folk ligger og daser i deres Badedragter, Appelsiner, Citroner og Grapefruits hænger modne i det mørkegrønne, blanke Løv, Pebertræerne staar og rasler stille med deres koralrøde Bær og Pelikanerne basker i store Flokke ude over det stille Hav.

Temperaturen er, nu Midvinters, omtrent 20 Grader Celsius om Dagen; i Sommertiden er den en Del varmere, men aldrig brændende hed, og Nætterne er s. 101altid kølige. Det regner meget sjældent, i Højsommeren praktisk talt aldrig. De Kulturplantager, der trænger til megen Væde, maa kunstig overrisles. Men hele Landet er saa friskt og frodigt, skyggefuldt og lunt, med skønne Kystlinier, dristige Klippekonturer, vidunderlige Farver i Hav og Himmel, at det synes det ideale Opholdssted for Mennesker, bedre endnu end Edens Have, der saa vidt jeg véd ikke laa ved Søen.

Skønt Landet paa langt nær ikke er saa overfyldt med Turisthoteller, Brystsygesanatorier og Spillehuse som lignende skønne Strækninger i Europa, er det dog allerede stærkt udnyttet; men, det maa siges, paa en meget smagfuld og lidet naturødelæggende Maade. De store Bade- og Lysthoteller, som f. Eks. det berømte Hotel del Monte ved den gamle Missionsby Monterey og Hotel Potter i det dejlige Santa Barbara, er indrettede paa en ligefrem ideal Maade. De ligner mere store, engelske Herresæder end Udnyttelsesanstalter for Turister. De ligger i store, skyggefulde Parker, hvor man kan vandre i Fred som en velset Gæst hos en opmærksom Lord, uforstyrret af Musikpavilloner, Aviskiosker og rullestolstrillende Dreng; der er golf-links, Tennisbaner, polo-fields, Hestestalde, Yachter og Motorbaade, Laksefiskeri, kort, alt hvad en moderne Landligger kan ønske sig. Og ønsker han sig det ikke, vil ingen prelle ham. Man kan leve saa fredeligt og ugenert af andre Mennesker i disse Kæmpehoteller som i sit eget Hjem. Og det er dog vel Idealet for et Turisthotel.

s. 102Ogsaa selve Landet, Jordbunden, er udnyttet med en lignende, fra Begyndelsen af vistnok ikke helt ubevidst, Hensyntagen til Naturens særegne Skønhed. Jeg ved ikke, hvad der oprindelig har vokset af saakaldte Nytteplanter. Det der nu dyrkes, er altsammen indført, men synes ikke desto mindre at være skabt for og nu uopløselig sammenhørende med denne Jord. Californien er blevet Frugtens Land. Alt hvad der er skønnest og herligst af Frugt her paa Guds grønne Jord, Fersken, Abrikoser, Jordbær, Æbler, Pærer, Appelsiner, Mandariner, Grapefruits, Citroner og Druer ikke at forglemme, faar sin rigeste og skønneste Udfoldelse her, og mange Hundrede Tusinde Mennesker tilbringer deres hele Liv med at pusle og hæge om disse sødtduftende, farveprægtige Skabninger.

En Kornmark kan være smuk, Digtere besynger den, Malere maler den, men den er noget upersonlig; et helt Land dækket af Hvede ser vel ogsaa rigt og frugtbart ud, men Driften bliver noget fabriksmæssig ensformig. Hvorimod hvert Frugttræ, hver Vinstok, ja næsten hver Frugt har ligesom sin egen Individualitet. Det gør Driften morsommere og Landet, der dyrker al denne forskellige Frugt, mere afvekslende, aandeligt rigere.

Heller ikke den materielle Rigdom mangler det naturligvis paa. Den kaliforniske Jord er den kostbareste af al

Jord i Amerika, og Beboerne synes alle at være velstaaende og tilfredse.

Lige indtil nu, da ogsaa her den højmoderne Surhed s. 103 og Misundelse har stukket sit Slangehoved indenfor denne Edens Have.

Det er naturligvis Druen, der har været Anledningen eller i alt Fald givet Paaskudet. Jeg skal forklare mig nærmere.

Medens jeg rejste gennem Arizona, gjorde jeg paa Jernbanen og under ret ejendommelige Omstændigheder Bekendtskab med en Amerikaner af omtrent min egen Alder og min egen Tænkemaade. Vi — min Kone og jeg — havde tilbragt paa tredie Døgn i den samme Vogn. Vi var trætte og vi vilde have været glade ved et Glas Rødvind til vor Middag. Men vi vidste, at det var forgæves at bede om det, thi Arizona er „tør“ — dry —, det vil sige, det hører til de nu særdeles mange af De Forenede Stater, hvor Udskænkning eller Tilberedelse af enhver Art af Drikke, der indeholder Alkohol, ved Lov er forbudt.

Spisevognen har fuldt op af den reneste, sundeste og behageligste kaliforniske Vin og skænker den naturligvis hellere end gerne; men den maa ikke, saalænge Jernbanen løber gennem en tør Stat. Vi sad da, ikke helt feststemte, ved vort lille Bord, da to nettede, ældre Gentlemen kom ind i Vognen og satte sig ved Bordet lige overfor vort. Den ene fremmumlede en uhørlig Ordre, og Waiteren forsvandt ilsomt, medens Herrerne hengav sig til en noget anstrengt Grublen over Spisekortet. Et Øjeblik efter kom den kulørte Waiter tilbage, vendte det hvide ud af sine Øjne, men bevarede ellers en urokkelig Alvor, medens han serverede to Kopper Kaffe for Herrerne.

s. 104 Nu havde vi observeret meget mærkeligt i den amerikanske Levemaade, men at man begyndte sin Middag med en Kop Kaffe, det havde vi endnu ikke erfaret. Saa vi blev lidt mere opmærksomme end det egentlig var passende. Herrerne fattede Kopperne samtidig, saa vist og indtrængende paa hinanden, tømte dem i ét Drag og udstødte derpaa, ligeledes samtidig, et saa velbehageligt „Ah!“, at vi i samme Nu vidste, at det var Cocktail, de havde faaet, og ikke Kaffe.

Vore Blikke mødtes, og et muntert Smil gik hen over vore ubekendte Rejsekammeraters værdige Ansigtstræk. Men jeg kaldte Waiteren til mig og sagde med et strengt Blik: „Tror De nu ikke, vi nu kunde faa et Glas Rødvind?“ — „No, Sir!“ svarede han, og en Række hvide Tænder med skinnende Guldplomber lyste i hans chokoladebrune Fjæs, „ikke et Glas, men en Kop, Sir!“ — „Vel! bring os to Kontorkopper, men hurtigt!“ Han kom med dem som en Vind. Det saa ud som Kirsebærssuppe, men smagte betydelig bedre. Og vi vekslede atter Blikke med vore Naboer.

Senere hen, i Observationsvognen, kom jeg i Snak med den ene af dem, en intelligent, naturlig Mand med et sundt og aabent Ansigt, hvor et lyst, godmodigt Smil hyppigt brød igennem den Maske af Strenghed og jernhaard Energi, som er det amerikanske Mandsideal. Han hentydede til den lille Episode i Spisevognen. „Ja, hvad siger De, som kommer fra den anden Side?“ — Han havde naturligvis straks erkyndiget sig om mit Hjemsted; i den Henseende ligner s. 105 Amerikanerne ganske de jyske Bønder. — „Har De set Mage til Hyklere? Skulde man tro, man var i det Land, der roser sig af at have lært den røvrige Verden, hvad Frihed er? Vi bliver snart saa fulde af Forbud som Preussen! — Det kan godt være, eller rettere, det er ganske sikkert, at vi for femogtyve Aar siden drak for meget her. Der var Tider, hvor ingen Forretning kunde afgøres uden ved et Glas, hvor det var en mandig Dyd at kunne taale saa meget Spiritus som muligt. Men de Tider er ikke mere. Vi har forlængst indset, at Forretning, Arbejde i det hele og Spiritus gaar ikke i Spænd sammen. Og vi er komne til denne bedre Erkendelse frivilligt, indvendig fra, individuelt, ikke ved Forbud og Lovbestemmelser. De er først komne bag efter, da Drikkeriet var en Undtagelse, og ikke en Regel. De vil sige, at der endnu er mange Drukkenbolte til. Indrømmet. Men vi kan ikke indrette Samfundet udelukkende af Hensyn til dem. Vi vil ikke lade os tyrannisere af Drukkenboltene. — De mener ikke, det er saa slemt? — Men det er det. — Se nu til Californien, som De om et Par Dage vil komme igennem. Der er ingen Forbud endnu, men der arbejdes meget ihærdigt fra Politikernes og visse religiøse Sektors Side paa at faa det indført i sin strengeste Form. Californien er et vindyrkende Land. Druen blev indført der af Franciscanermunkene i Slutningen af det 18de Aarhundrede til de ærværdige Fædres egen Fornøjelse. Nu er der 330,000 Acres dækkede af Vinmarker, og over 100,000 Mennesker lever af Vindyrkningen. Har De nogensinde hørt, at vindyrkende Folk var fordrukne? — Er Italienerne, s. 106 Franskmændene, Spanierne særlig bekendte for Drukkenbolte? Og hvad tror De, disse Nationer vilde sige, om nogle hysteriske Personer vilde forbyde dem at lave den skønne Vin af deres Druer og anbefalede at sælge dem som Rosiner istedet?“ — „Men Vindyrkerne maa dog ogsaa være medbestemmende i deres egne Affærer,“ indvendte jeg. — „Ganske vist,“ svarede min Rejsefælle, „men herovre er det saadan, at Fanatikerne og de Dumme er langt ihærdigere og derfor sætter langt mere igennem end vi andre skikkelige Mennesker. — Jeg véd ikke, hvordan det er hos Dem?“ — Jeg vidste det, men jeg sagde ikke noget.

For Øjeblikket er The Golden State splittet i politisk Kiv og Strid om dette Forbudsspørgsmaal. Hvis Prohibitionisterne sætter deres Krig igennem, hvad der er det sandsynligste, vil den store, lykkelige og ædruelige vindyrkende Landbefolkning blive ruineret og rimeligvis atter udvandre; thi meget af deres Jord egner sig kun til Vinkultur. Og Drankerne vil uforstyrret hengive sig til Kogesprit og andre hurtigvirkende

Bedøvelsesmidler.

Dog denne indre Brøst mærker Turisten intet til. For ham staar Californien som det lykkeligste og skønneste Land paa Jorden. Tilstrømningen er enorm, og smaa Flækker er i Løbet af de sidste 30 Aar vokset op til Storbyer. Den muntre Hovedstad i det sydlige Californien, Los Angeles, havde i 1880 kun ca. 11,000 Indbyggere; nu er den med sine Forstæder, deriblandt den underskønne Villaby Pasadena, omtrent paa Københavns Størrelse. San Diego, som for en 40 Aar s. 107siden ikke var stort andet end et Fiskerleje, havde i Fjor en stor, pragtfuld Verdensudstilling og er en af de mest betydende Havnestæder i Vesten.

Man er her i de sydcaliforniske Byer lige paa Grænsen af Mexiko, og det mærkes. Ikke blot i Navnene, der næsten alle er spanske. Los Angeles hedder saaledes oprindelig La Puebla de Nuestra Señora la Reine de los Angeles — „Vor Frue, Englenes Dronnings Stad“. Men ogsaa Befolkningen er stærkt spansk-meksikansk farvet, hvad der giver den en yderligere Tiltrækning. Kvinderne er meget mørke, meget smukke og meget stolte. At se en saadan halvmeksikansk Dame galoppere paa sin Andalusier saa let og frit og nonchalant, som om hun sad i en Gyngestol, er et pragtfuldt Syn.

Man river sig kun med Vanskelighed løs fra dette dejlige Land, og var man yngre, blev man vel fanget ind for bestandig. Det kan heller ikke nægtes, at Rejsen over mod Østen gennem den uendelige Texasørken falder i enhver Henseende noget tør ovenpaa al denne saftige Frodighed og bugnende Skønhed.

Imidlertid har det jo ikke været min Hensigt med disse mine Breve at give Dig en kortfattet Baedeker til selv at rejse efter. Jeg har rejst saa temmelig paa Maa og Faa uden noget bestemt Formaal eller nogen bestemt Plan. Og paa Maa og Faa har jeg meddelt Dig nogle af mine Indtryk. Du kan ikke rejse efter dem, thi de er rent personlige. Men Du kan trøstigt rejse alligevel, for det Indtryk vil i hvert Fald ogsaa blive dit, at ny Jord og nye Mennesker har Magt over Sindet lige saa vel som gamle Minder.